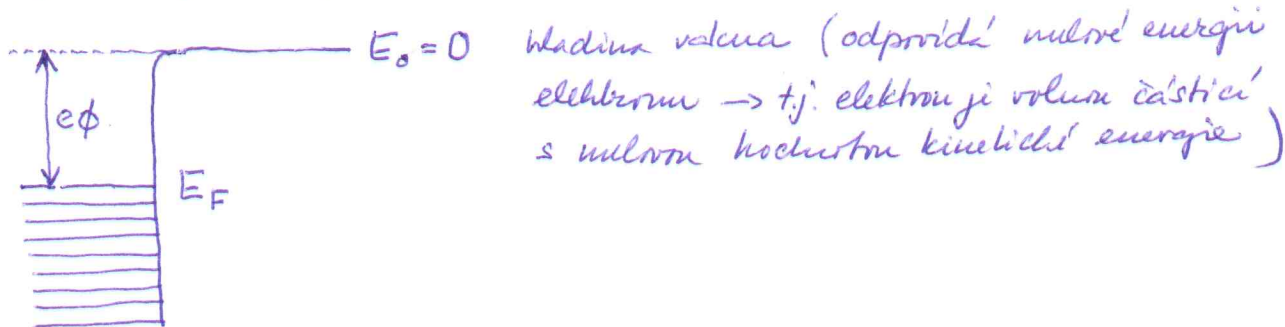

Emise elektronů

K uvolnění elektronů z pevné látky dochází, pokud elektrony překonají výstupní energetickou bariéru. Výška bariéry - VÝSTUPNÍ PRÁCE - $e\phi$ je dána rozdílem mezi hladinou vakua a nejvyšší hladinou obsazenou elektrony v pevné látce - při OK se jedná o Fermiho hladinu resp. energii - E_F .

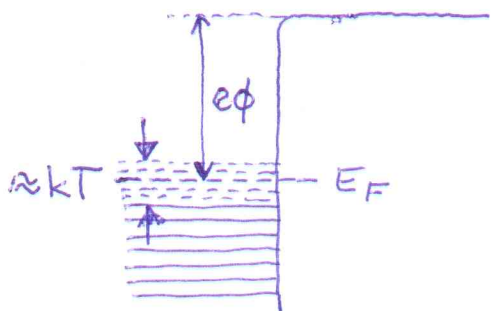

Elektrony mohou získat potřebnou energii:

- a) zahřátím pevné látky na vysokou teplotu $\rightarrow$ TERMOEMISE
- b) dopadem elng. záření $\rightarrow$ FOTOEMISE
- c) dopadem elektronů nebo iontů s potřebnou energií $\rightarrow$ SEKUNDA'RNÍ EMISE

Elektrony mohou přelomát bariéru o malé šířce tunelovým jevem $\rightarrow$ EMISE POLEM (AUTDEMISE)

TERMOEMISE

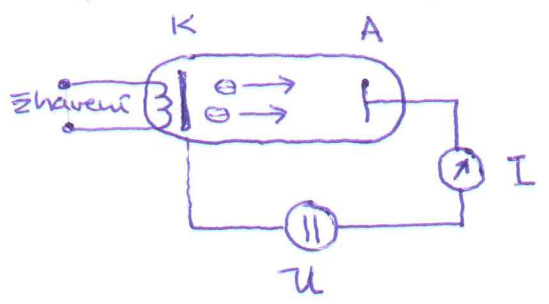
Při $T > OK$ je obsazení energií v okolí E_F dáno Fermi-Diracovou obsazovací funkcí $f(E) = \frac{1}{e^{\frac{E-E_F}{kT}} + 1}$.

Elektrony se nacházejí v částicích zaplněném pásu o šířce $\approx kT$, odkud se dostávají do vakua.

Pro hustotu proudu lze odvodit vztah: $i_s = AT^2 \exp\left(-\frac{e\phi}{kT}\right)$, kde A je konstanta ($\approx 120 A \text{ cm}^{-2}$), T - absolutní teplota, k - Boltzmannova konstanta a $e\phi$ výstupní práce.

vztah se nazývá Richardsonův - Dushmanův.

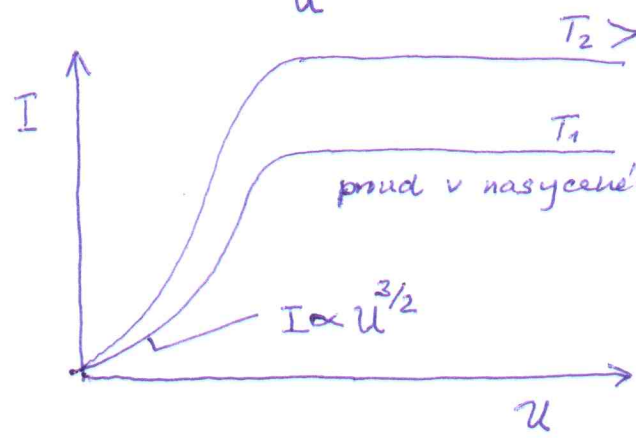
Experimentální uspořádání pro měření:

K - katoda (nepřímě žhavená) ze zkoumaného materiálu

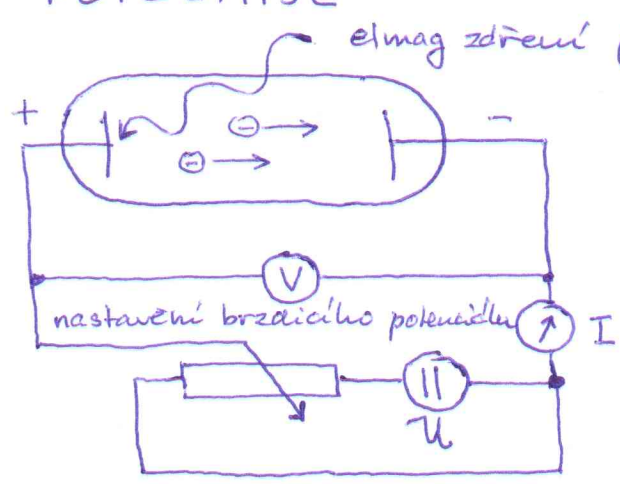
Měření za různých teplot katody lze určit hodnotu výstupní práce.

(měření v evakuované baňce)

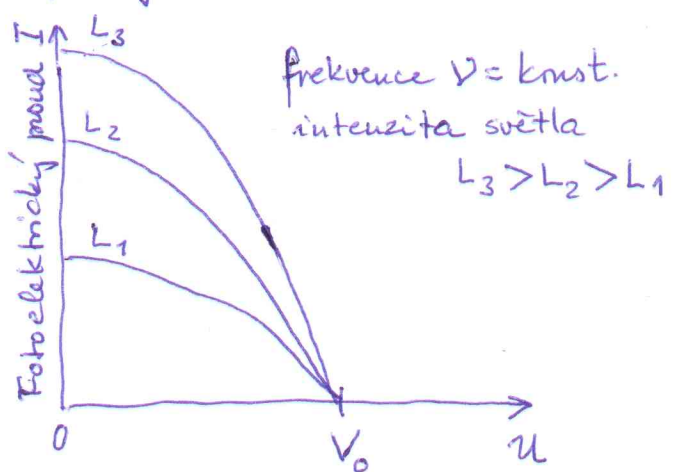
průd v nasyceném stavu není omezen prostorovým nábojem a jeho hodnota odpovídá termoe emisi při dané teplotě katody.

FOTOEMISE

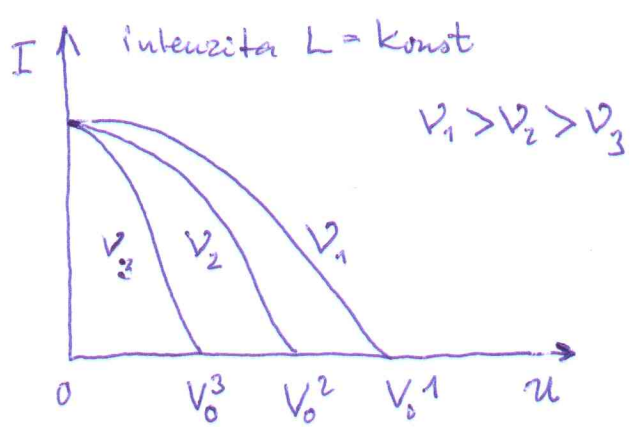
Klasická představa o akumulaci elmag. energie v pevné látce a její rozdělení mezi elektrony nedokáže jít vysvětlit.

Uspořádání pro pozorování a měření fotoelektrického jevu.

frekvence $\nu = konst.$
intenzita světla
 $L_3 > L_2 > L_1$

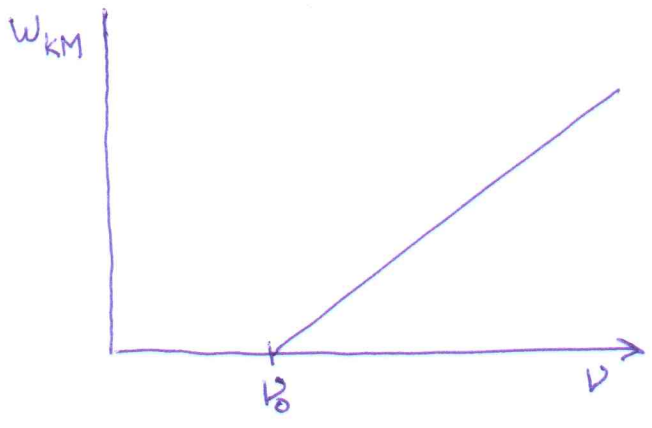
Mezní napětí nezávisí na intenzitě světla

intenzita $L = konst$

$\nu_1 > \nu_2 > \nu_3$

Mezní napětí závisí na frekvenci světla

(A. Einstein, 1905)

Maximální kinetická energie fotoelektronů W_{KM} je lineární funkcí kmitočtu.

$$W_{KM} = h(\nu - \nu_0) = h\nu - h\nu_0$$

Planckova představa kvant záření

$$E = h \cdot \nu \quad (h = 6,63 \times 10^{-34} \text{ J}\cdot\text{s})$$

→ PLANCKOVA konstanta

$$h\nu = h\nu_0 + W_{KM}$$

$h\nu$ energie obsažená v každém kvantu dopadajícího světla

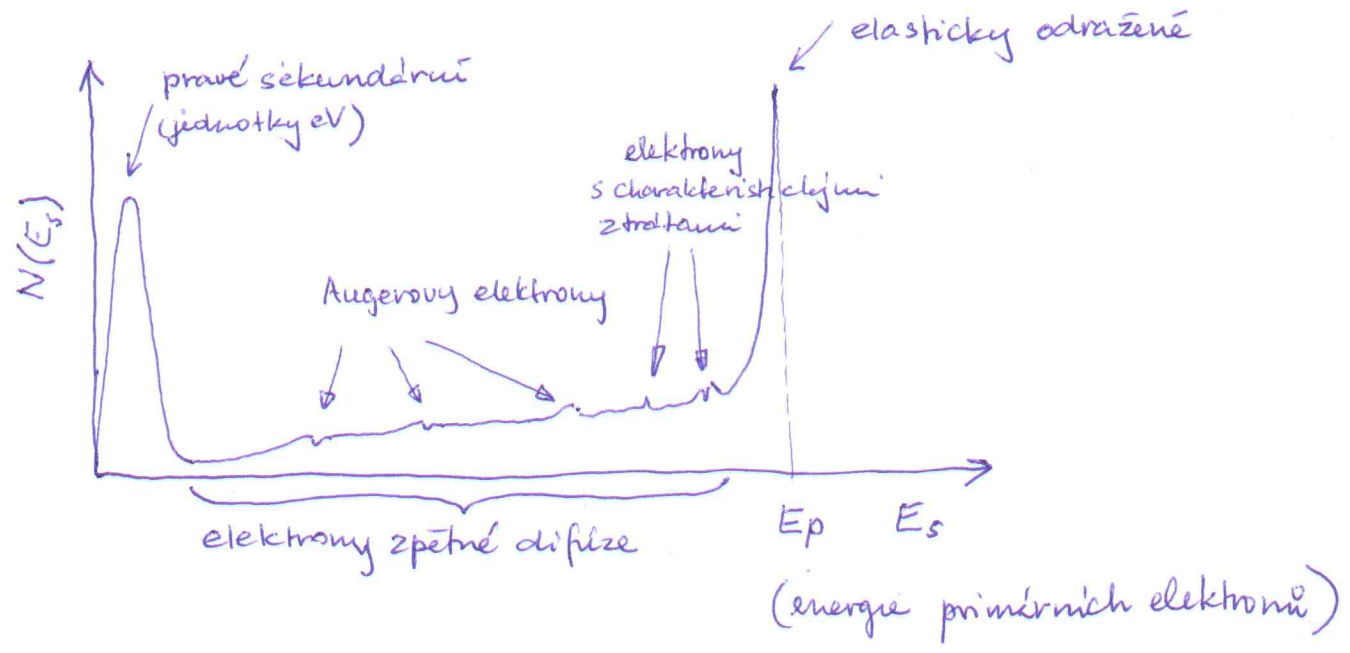
$h\nu_0$ minimální energie pro uvolnění elektronu z povrchu kovu (první ϕ .)

W_{KM} maximální možná energie fotoelektronu.

Využití ve fyzice povrchů a pevných látek - pro studium elektronové struktury, chemického složení a vazeb. (UV záření, RTG záření)
↓ povrch   ↓ objem

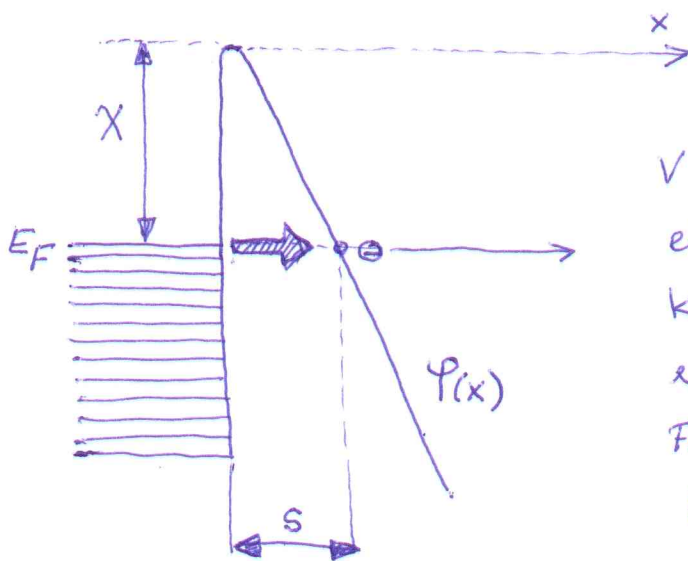
SEKUNDÁRNÍ EMISE

(Energetické rozdělení sekundárních elektronů)

EMISE POLEM - tunelový jev.

V důsledku přítomnosti silného elektrického pole v blízkosti povrchu kovové elektrody dochází k zahnutí energetické bariéry, která na úrovni Fermiho hladiny energie vykazuje šířku s . Bariéra se tak stane propustnou pro elektrony s energií v okolí $E_F \rightarrow$ Elektrony se

dostávají na druhé straně bariéry tunelují jevem.

Na druhé straně bariéry jsou elektrony vychlazeným polem o potenciálu $\Phi(x)$.

Typické hodnoty $\chi \approx 4-6 \text{ eV}$

$$E \approx 10^9 \text{ V/m} \quad (10^8 \div 10^{10} \text{ V/m})$$

Vysokou intenzitu el. pole lze snadno dosáhnout přiložením napětí na vodivý hrot s malým poloměrem křivosti

Pro hustotu proudu emitovaného polem lze odvodit

Fowlerův - Nordheimův vztah:

$$i = B \cdot E^2 \exp\left(-\frac{C \cdot \chi^{3/2}}{E}\right),$$

kde B a C jsou konstanty, χ - výstupní práce, E - intenzita el. pole